

BEHOUDEN & BEWAREN

nieuwsbrief

nummer 35 – juni 2022

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

HET BEHOUDEN WAARD

Tijdens een weekje vakantie in de Cotswolds, Engeland, onlangs keek ik mijn ogen uit. (Heel) oude, karakteristieke huizen, zo mooi bewaard en gekoesterd! Maar daartussen ook heel veel nieuwe panden. Het mooie was dat die niet uit de toon vielen. Hoewel soms met moderne elementen, het karakter was die van de oude bebouwing.

De sfeer in het dorp/de stad werd er niet door aangetast. Knap werk!

Voorbeeldig, zou ik haast zeggen.

En dan heb ik het over het groen nog niet eens gehad! Wat een tuinen, oude bomen, groen gras! Oude muren waarop en -in van alles groeit en bloeit...

De Engelsen mogen dan bekend staan om hun behoudende karakter, maar dat is niet puur negatief. Als het om schoonheid gaat: het behouden waard!

Liesbeth Leenman

P.S. Vakantie in eigen dorp? Download de Monumentenlijst van onze website (www.dorpsbehoudhg.nl) en bezichtig deze panden. Of doe een tuinen-trip door het dorp. Verrassend!

Muurleeuwenbek in Buitendams. Spontane schoonheid in een alledaags muurtje, ook in Hardinxveld-Giessendam

KARAKTERISTIEK PAND UITGELICHT

BUITENDAMS 333

Geschatte bouwjaar: begin 20^e eeuw

Portiek origineel met originele voordeur en tegelwerk omljstingen, origineel glas- in lood in bovenramen, hekwerken origineel.

Een dame met karakter

Een markante verschijning in Buitendams, dit huis 'Johanna' van opvallend rode bakstenen. Al zo'n honderd jaar oud en toch nog zo'n vijf voorkomen.

Komt dit door de originele details die bewaard gebleven zijn? Neem de tegels in de portiek. Bij veel oude huizen verdwenen of vervangen, hier zijn ze mooi bewaard gebleven. Evenals de originele voordeur, het hekwerk en de glas-in-loodramen. Johanna, inmiddels een oude dame, heeft dankzij goede zorgen haar karakter behouden. Haar vriendelijke uiterlijk siert haar omgeving!

KAMPANJE. EINDE VERHAAL?

Wat nu restaurant 'Kampanje' is, begon zo'n 70 jaar geleden als 'Werf Merwedestichting'. Het was een geschenk van de grootste werkgever van het dorp, werf De Merwede, aan de bevolking.

Wie het oorspronkelijke pand goed bekijkt, herkent er kenmerken in van de beroemde architect Sybold Van Ravensteijn (1889-1983). Deze is bekend van o.a. theater Kunstmin en het Onderwijsmuseum in Dordrecht en het voormalig Centraal Station in Rotterdam. Hoogstwaarschijnlijk heeft deze beroemdheid ook Kampanje op zijn naam staan. Dit gegeven geeft het pand, maar ook het dorp, een extra allure.

Welk willekeurig dorp heeft zo iets te bieden?

Een pand met zoveel herinneringen ook. Wie kent het niet van een bruiloft, een concert, een optreden, een uitvoering, een ..... noem maar op?

Hoe jammer is het dan ook dat Kampanje bedreigd wordt met de slopershamer. Om plaats te maken voor waarschijnlijk het zoveelste anonieme appartementencomplex.

Als Stichting Dorpsbehoud willen wij ons inzetten om het pand voor de ondergang en vergetelheid te redden. Al was het alleen maar door het verzamelen van verhalen. Heeft u een goede herinnering aan /leuke anekdote over/foto van Kampanje? Stuur hem ons!

Links Kampanje, rechts het Onderwijsmuseum in Dordrecht. Twee mooie gebouwen; één architect?

BORD 1, BORD 2.....BORD 16

Zien we door de borden de verkeerssituatie nog wel? Een overvloed aan verkeersborden in het straatbeeld: ook in ons dorp valt dit al jaren op. Landelijk is het percentage overbodige verkeersborden zo'n twintig procent. Niet alleen verkeersborden brengen de weggebruiker in verwarring, ook een wildgroei aan reclame- en informatieborden is hier de bet aan. Een aardig voorbeeld is te vinden op de Peulenlaan, ter hoogte van het gezondheidscentrum, rijdend richting de rotonde. Het begint met een bord op de bushalte, vervolgens enkele verkeersborden met daarboven een 'richtingsbord' van een restaurant, waarna je je binnen twintig meter moet concentreren op het betreden van de rotonde met daarbij waar te nemen, links en rechts van de rijbaan, een reclamebord, enkele verkeersborden en ook een reclamebord in het hart van de rotonde. Na het verlaten van de rotonde ben je zestien (!) borden verder.

Waarheen, waartoe?

David Korevaar

ZO KAN HET OOK

Een rotonde is een veel en vaak bekeken object. Van alle kanten, rond en rond en rondom. Het uiterlijk is daarom niet onbelangrijk.

Fijn om te zien dat de rotonde op de Nieuweweg een mooie facelift ondergaan heeft! Werd hij eerst nog ontsierd door een grote hoeveelheid reclameborden, nu is het slechts groen wat het oog streelt. Een eigentijdse beplanting, die een fraaie aanblik biedt. Een goede binnenkomer in het dorp!

Fraai aangelegde rotonde. Wel wat jammer van dat gróóte ANWB bord

MIJN DORP

DE PLATAAN BIJ DE KOEPEL

Bij het ouder worden, worden sommige mensen steeds interessanter om te zien. Ze stralen een bepaalde ervaring, wijsheid en, ondanks de onontkoombare aftakeling, vitaliteit uit. De groeven en tekeningen van de tijd geven ze alleen nog meer karakter. Zo is het ook met bomen. Vergelijk een jong, spichtig boompje eens met een volwassen woudreus met een machtige kruin. Je voelt als het ware de standvastigheid die de boom de jaren deed trotseren. Uitgegroeid tot een levend monument, een symbool van kracht en schoonheid.

En laten wij daarvan nu een prachtig voorbeeld in ons midden hebben, notabene in het centrum van ons dorp! De Oosterse plataan aan de Wiel aan Het Laantje. Naast zijn eigen verschijning geeft hij ook het ernaast staande monumentale pand extra cachet.

Met elkaar hebben ze dan ook een lang en bewogen leven achter de rug.

Ooit dienden ze samen een vermogende familie, die in de Peulenstraat er tegenover woonde (in de huidige bloemenzaak van Mosterd). Aannemer P. Langeveld pachtte waarschijnlijk de Wiel en had grond aan de overzijde daarvan. Geïnspireerd door buitenplaatsen aan de Vecht liet hij er een fraaie 'overtuin' aanleggen, om zo vanuit zijn woning een mooi uitzicht te hebben. Middenin in de Wiel, een drijvend zeshoekig bloemen-eiland en daarachter in dezelfde zichtlijn een prachtige tuin aan de overzijde ervan.

Een mooie Oosterse plataan en ernaast een fraaie zeskantige theekoepel vormden het hoofdbestanddeel daarvan. Dat was rond 1850, inmiddels zo'n 172 jaar geleden.

Links het huis van familie Langeveld

en hun uitzicht

Wat die plataan en de Koepel sindsdien meemaakten?

In hun beginjaren boden zij een weldadig onderkomen bij de uitstapjes van de familie Langeveld. Met een open schouw voeren zij naar 'de overtoom (of: overtuin), dronken zij zoete melk met room'. Wat een heerlijk toeven moet het geweest zijn, daar onder het lover van die plataan! Dames in ruisende rokken, uitgedost met hoedjes met veren. Heren in goedgesneden lakense broeken en vestjes.

Genietend van de meegevoerde versnaperingen, mogelijk geserveerd door een dienstmaagd met witte schort. Ouders keuvelend in de koepel of op een uitgespreide deken onder de boom, kinderen verstoppertje spelend achter de struiken. Tinkelende theekopjes, een zachte bries. Een waar lustoord!

In de jaren erna werd de Koepel verkocht aan een oom van mijn moeder, die er een woonhuis aan vast bouwde. Vanwege die familieband heeft de Koepel voor mij altijd iets extra's gehad. Als kind speelde ik er vaak. Een heerlijk spannende en groene plek. Stil en slechts te bereiken via een groen laantje vanaf de Kerkweg. Meegebrachte pannenkoeken eten onder de plataan, Indiaantje spelen, kastanjes zoeken. Bijna zoals de voorname familie voorheen.

In later jaren was het er minder idyllisch. De Koepel en de plataan werden verwaarloosd. Maar gelukkig is dat, dankzij de huidige bewoners, Arie en Heleen van der Meijden, verleden tijd! Heden ten dage staat het tweetal er weer prachtig bij.

Beiden getuigen van een rijk verleden. Beiden een monument. De Koepel met zijn historische bouw. En de plataan? Een eeuwen overkoepelend organisme!

Liesbeth Leenman

P.S. Hebt u al gestemd voor levenslange verzorging van deze boom? Kan tot 30 juni via <https://www.denationalebomentop50.nl/overzicht-van-bomen/53>

Als peuter voor de plataan bij de Koepel (1964)

Vanaf de overkant: een plaatje!

OORLOGSHERINNERINGEN

Sinds ergens in februari jongstleden is het weer oorlog in Europa. Destijds hebben we als overlevenden van de Tweede Wereldoorlog met elkaar een paar afspraken gemaakt.

Eén daarvan was: nooit meer honger. Een andere: nooit meer oorlog. Het nakomen van beide is helaas jammerlijk mislukt... Honger en armoede rukken opnieuw op. En de oorlog woedt in alle hevigheid op anderhalve dag rijden.

Zoiets roept herinneringen op. Herinneringen uit wat we hoorden, want meegemaakt hebben we het niet. In Boven-Hardinxveld op de Buurt zijn in de Tweede Wereldoorlog slager Meijboom en zijn vrouw afgevoerd door de Duitsers. De stolperstenen in het wegdek voor het pand waar toen de slagerij was, herinneren er nog aan. Laten we hopen dat die stenen de bouwwoede op wat ooit 'de Rokerij' heette zullen doorstaan... Welvaart kent geen emotie!

Hun zoon David Meijboom zat in die tijd ondergedoken op de Sluisweg, op nummer 93, bij Karel van der Waal van Dijk. Echter een woest door de Duitsers ingezette razzia zorgde voor paniek en David vluchtte de polder Beneden-Hardinxveld in. Een open polder met weilanden en akkers en daardoor weinig beschermende elementen. De polder waar ik decennia daarna mijn jeugd doorbracht. Er was behalve hoog opgroeiend gras, hier en daar een griendperceel en wat greppels weinig om in of achter te schuilen. David werd dan ook opgepakt. Om evenals zijn ouders te worden afgevoerd naar de verschrikkingen in het oosten van het toenmalige Europa.

Dick de Jong

Sluisweg 93, waar David Meijboom ondergedoken zat (foto: Peter van Wijngaarden)

HET GROENE DORP

HET NUT VAN DE KNOTWILG

Kennen wij een Hollands beeld dan de knotwilg in het laaglandschap?

Menig schilder heeft zich er door laten inspireren.

Als we niet oppassen zal de knotwilg langzaamaan verdwijnen in ons dorp.

Op de Tiendweg in Beneden- en Boven-Hardinxveld zijn de bomen redelijk vertegenwoordigd. Verder treffen we de wilg nog aan in enkele buitengebieden, en zo hier en daar in een weiland. De nieuwbouw van woningen en industrie gaat ook in ons dorp gestaag door, met alle gevolgen voor flora en fauna. De weidse vergezichten worden opgeslokt door verstedelijking. Dit is niet alleen een landelijke trend, ook de Alblasserwaard moet er aan geloven. De knotwilg, bedreigd object in ons cultuurlandschap? Eeuwenlang heeft de boom dienst gedaan als basismateriaal voor het maken van bijvoorbeeld gereedschap, manden en klompen.

Reden voor de teruggang van de wilg zijn de hoge onderhoudskosten.

De boeren waren er zeer veel tijd aan kwijt.

Lange rijen wilgen werden geplaatst langs sloten en waterpartijen. Met name in een rivierengebied werden stukken land – grienden genaamd – benut voor de aanplant van wilgen. Onderhoud van de wilg is absoluut nodig. Het meest effectief om te snoeien is eens in de vier jaar. Dit snoeien, of knotten, is best arbeidsintensief en wordt naast professionele bedrijven steeds vaker door vrijwilligers van natuurverenigingen gedaan. De knotwilg is niet alleen landschapsingrediënt maar ook een thuis voor insecten, vogels en zelfs muizen. Kortom, een bron van leven en natuurschoon.

David Korevaar

De knotwilg, een bron van leven en natuurschoon

EEN OMMETJE

Deze keer geen ommetje, maar de verwijzing naar een boekje met 32 'ommetjes' in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.

Onlangs verschenen bij Den Hâneker onder de titel 'Weids wandelen in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden'. Naast routebeschrijvingen en -kaartjes zijn er veel foto's, gedichten, tekeningen, recepten en beschrijvingen van landschapskenmerken te vinden. Auteur/vormgever is beeldend kunstenaar Liesbeth Leenman.

De routes zijn geënt op 'een uurtje' wandelen in een prachtige oud veenlandschap; een gebied van 'water, wind en wolken'. Ze variëren in lengte van 2,2 tot 8,5 km.

Het boekje is te koop voor € 9,50 bij de diverse boekhandels in ons dorp, Museum De Koperen Knop of op één van de andere 17 verkooppunten, vermeld op de website van Den Hâneker.

'Weids wandelen', ontdek de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden te voet!

SEIZOENSPLAATJES

Tuinentrip door Hardinxveld-Giessendam: de moeite waard!

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN?

STUUR EEN E-MAIL NAAR NIEUWSBRIEF.SDB@GMAIL.COM

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman, David Korevaar en Dick de Jong
Foto's : Liesbeth Leenman, David Korevaar, Evert van Lopik, Chris Hansum,
Peter van Wijngaarden
secretariaat : Kerkweg 72, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam

www.dorpsbehoudhg.nl

dorpsbehoudhg@kpnmail.nl